

Benkő Tibor[✧]

A katonai hivatás szépségei és kihívásai – egy születésnap margójára

DOI 10.17047/HADTUD.2026.36.2.116

Korábbi írásaimban bemutattam, hogy a mindenkori biztonsági helyzet kezeléséhez milyen komplex képességekre van szüksége a Magyar Honvédségnek. Ezek közül, a 2017-ben elindított Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program közép-pontjába az embert, magát a katonát, mint a képességfejlesztés letéteményesét helyeztük. Azt a személyt, aki magán viseli a társadalom jellemző vonásait, aki kiválóan kiképzett, a hivatása és munkája iránt elkötelezett, lojális, áldozatvállalásra kész szakember, akire minden helyzetben számítani lehet.

Ezen gondolatokból kiindulva, ebben a születésnapi kiadványban, a társadalom soraiból érkező és hivatásos szolgálatot vállaló katonáról, a katonai hivatás szépségeiről és mindennapi kihívásairól kívánok gondolatokat megosztani.

KULCSSZAVAK: Biztonsági környezet, haderőfejlesztés, képességek, hivatásos katona és társadalom, katonai hivatás, siker.

The Beauty and Challenges of the Military Profession – on a birthday

In my previous works, I have presented the complex capabilities that the Hungarian Defence Forces need in order to manage the ever-changing security environment. Among these, the human being – the soldier – was positioned at the centre, as the cornerstone of capability development by the Zrínyi 2026 Defence and Armed Forces Development Program, launched in 2017. The soldier is the person who embodies the characteristics of society, who is highly trained, committed to their profession and work, loyal, ready for sacrifice, and a professional who can be relied upon in any situation.

Based on these ideas, in this anniversary publication I wish to share some thoughts on the soldier who comes from society and undertakes professional military service, as well as on the values and everyday challenges of the military profession.

KEYWORDS: security environment, force development, capabilities, professional soldier and society, military profession, success

✧ Nemzeti Közszolgálati Egyetem, egyetemi magántanár – Ludovika University of Public Service, University private professor; e-mail: benko.tibor@uni-nke.hu; <https://orcid.org/0000-0002-5231-8657>

Bevezetés

Amikor a katonai hivatás szépségeiről és kihívásairól beszélünk, akkor gondolnunk kell arra, hogy mindenki más-más személyiség, és az őt ért hatások személyes megítélése is különböző. Az eltérő megítélés nem az általánosságban vett jó, a rossz, a könnyű vagy nehéz feladat közötti különbség érzékelésében keresendő, hanem sokkal inkább az egyén személyiségjegyeiben, pillanatnyi mentális állapotában, kognitív értelmezésében, az adott időszakra jellemző érzelmi helyzetében és az átélt tapasztalataiban.¹ Vagyis nagyfokú szubjektivitás övezi, hogy az érintett személy az átélt eseményt mennyire érzi szép vagy jó történésnek, egyszerűen vagy nehezen megoldható kihívásnak, örömmek, csalódásnak, vagy egyenesen kudarcnak. Ráadásul az egyén személyiségét jelentős mértékben formálják és alakítják a veleszületett adottságok, a történelmi és társadalmi környezet, a családi, baráti, bajtársi kapcsolatok és helyzetek, az élettörténetek és a hozzá rendelkezhető döntések, illetve egyéb befolyásoló tényezők. A személyiségvonások ugyanakkor nem rögzítettek és nem állandók, azok egész életen át változhatnak, alakíthatók, sőt tudatos ráhatással a változás irányítható és befolyásolható.

Ezért a továbbiakban csupán véleményt fogalmazok meg, amely különböző személyeknél más-más érzelmi hatást váltott, vagy válthat ki.

A katonai hivatás, mint életforma

A katonai hivatás az emberi történelem egyik legősibb és legsajátosabb foglalkozása,² amely különleges erkölcsi, pszichológiai és társadalmi megítélés alá esik. Ráadásul a társadalmi megítélésében kettősséggel bír, amelynek sajátosságát az adja, hogy a katonák szolgálata, úgymint a haza fegyveres védelme, egyszerre kötődik az erőszak monopóliumához és a béke szolgálatához. Éppen ennek a kettősségnek a szolgálatáért mondhatjuk azt, hogy a katonai hivatás kihívásokkal teli, de magasztosan szép szolgálat.

A hivatás fogalmának meghatározásával jelentős szakirodalom foglalkozik.³ Ezek a Platón⁴ féle ókori meghatározástól napjainkig, széleskörűen mutatják be, hogy a mindenkori társadalmakban miként értékelték, hogyan határozták meg a hivatás lényegét. Hogyan értelmezték világi és egyházi megfogalmazásban, mikor, mely korszakban tulajdonítottak neki kiemelt szerepet és elismertséget, vagy mikor mosták össze a köznapi nyelvhasználatból ismert foglalkozás kifejezéssel. Ez utóbbit tapasztalhatjuk a magyar nyelv értelmező szótára meghatározásánál, miszerint a hivatás az „valamely feladat elvégzése iránt vagy valamely munkakör, pálya, foglalkozás iránt érzett hajlam, vonzódás vagy valamire való rátermettség, elhivatottság”.⁵

1 Oláh 2021.

2 Voltak korszakok, és társadalmi körülmények, amikor egyértelműen foglalkozásként, és voltak olyan társadalmi viszonyok, amikor hivatásként tekintettek rá.

3 Ezek közül csak a legutóbbi hazai szakirodalomból lásd: Boda 2018, 135–155.; Krizbai 2016, 88–102.

4 Platón (Kr. e. 427 – Kr. e. 347) ókori görög filozófus, iskolaalapító.

5 A magyar nyelv értelmező szótára.

<https://mek.oszk.hu/adatbazis/magyar-nyelv-ertelmezo-szotara/kereses.php?kereses=hivat%C3%A1s>
(Letöltés ideje: 2026. 02. 27.)

Ugyancsak elgondolkodtató a Közzolgálati Online Lexikon meghatározása, amely szerint a hivatás „Olyan foglalkozás, mely önszabályozás útján garantálja a szakmai teljesítményt és az erkölcsi normák betartását...”⁶

Szerintem a hivatás sokkal többet jelent. Nemcsak az értelmező szótár szerinti „valamely feladat elvégzése iránt érzett hajlamot, vonzódást vagy valamire való rátermettséget,” hanem a kiváló szakmai felkészültségen túl egy mély, személyes elkötelezettséget, a hivatását gyakorló személy életének fontos részét, értelmét és célját jelenti, amelyet szívvel, szenvedéllyel végez.

Ilyen a valódi katonai hivatás, amelyben a szolgálat, a fegyelem és az áldozatvállalás mindennapi valósággá válik. Egy igazi életforma, amely kivívja a társadalom elismerését és megbecsülését, amelyben a hivatását gyakorló személy megtalálja élete értelmét, mert ez a kihívásokkal teli, emberpróbáló életforma, örömet és elégedettséget hoz életébe. Vagyis a hivatás meghatározza, adott esetben elvárja a személyes szakmai, morális, etikai kötelezettséget, a hivatás iránti és a hivatásból adódó széleskörű lojalitást, az egyéni érdekek társadalmi, illetve közösségi érdekeknek történő alárendelését és nem utolsósorban elősegíti a hivatását gyakorló személy életcéljának megvalósítását. Ezek alapján kijelenthető, hogy a katonai hivatással szembeni elvárások meghatározó szerepet játszanak a katona identitásának formálásában. Ezért, amikor a katonai hivatásról beszélünk, egy sajátos életformát kell elképzelnünk, amely meghatározza a hivatását gyakorló katona életútját.

Katonai életpályamodell⁷

A Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program bemutatása során kihangsúlyoztam, hogy a katonai hivatás egy speciális életpályamodell igényel, amely világosan megmutatja, az adott személynek, hogy vele szemben milyen elvárások vannak – szakmai, vezetői, egészségügyi, fizikai, mentális, társadalmi, csak hogy néhányat említsek –, és milyen előírásoknak kell megfelelnie, hogy pályafutása során sikeres és eredményes legyen. Ugyanakkor ennek az életpályamodellnek be kell mutatnia a lehetőségeket, amely döntés elé tudja állítani a katonát, hogy egy hosszabbtávú karrier érdekében mit kell tennie a továbblépés vagy éppen a katonai pályán maradás érdekében, és azt is, hogy mindez a foglalkoztató – az állam – részéről milyen juttatással és támogatással párosul.⁸ Vagyis az életpálya egy olyan folyamatot kell, hogy jelentsen, amelyben az egyén a kitűzött céljai és személyiségének megfelelően, tudatosan alakíthatja sorsát. Az általam az előzőekben leírt megfogalmazásban együttesen van jelen a katonai hivatás szépsége, öröme és kihívása.⁹

Mivel a hivatásos katonák esetében – ahogy valljuk – az eskü egy életre szól, egy életen át kötelez, így a katonai hivatás életpályamodelljének is egy élethosszra kell

6 Közzolgálati Online Lexikon. <https://lexikon.uni-nke.hu/szocikk/hivatas/> (Letöltés ideje: 2026. 02. 27.)

7 Katonai életpályamodell: Közzolgálati Online Lexikon. <https://lexikon.uni-nke.hu/szocikk/katonai-eletpalyamodell/> (Letöltés ideje: 2026. 02. 27.)

8 Benkő 2023b, 357.

9 Vö. Jobbágy é. n, 35. o.; https://real.mtak.hu/21951/1/6_JOBAGY_ZOLTAN.pdf (Letöltés ideje: 2026. 02. 27.); Benkő 2023/2.

szólnia annak tudatában, hogy a kihívásokkal és szépségekkel együtt járó hivatás a pálya folyamán mindvégig formálja az egyén személyiségét.

Ezt a gondolatot követve, a Zrínyi haderőfejlesztési program katonai életpálya-modelljében három szakaszt különböztetünk meg.¹⁰ Az első, a katonai pályára történő irányítás és felkészítés szakasza, a második az aktív katonai szolgálat időszaka, amelyben külön figyelmet kell fordítani a szenior időszak fontosságára, és végül a harmadik, az aktív katonai szolgálaton túli időszak. Minden szakasznak, a sok eltérő ismervei és jellemző jegyei mellett, valamint a maguk sajátosságain túl, van egy közös vonása. Nevezetesen, hogy az életpálya megvalósulása minden esetben társadalmi környezetben zajlik, amelyben a közösség szigorú elvárásokat fogalmaz meg a katonával szemben, mert áldozatokat és erőnyeket feltételez azoktól, akik erre az életútra léptek. Többek között ezzel is indokolható, hogy a haderőfejlesztési program középpontjába a társadalmi környezetben élő katonát állítottuk.

A kihívások, a sikerek és örömek kapcsolati viszonya

A katona a pályafutása során számtalan olyan kihívással néz szembe, amely a hasonló társadalmi réteghez tartozó állampolgároktól egyáltalán nem, vagy más tartalommal, esetleg más formában elvárt. A továbbiakban ezek közül mutatok be néhányat a teljesség igénye nélkül.

a) A társadalmi elvárásoknak való megfelelés

Az előzőekben többször is kihangsúlyoztam, hogy a katona a folyamatosan változó társadalmi környezetből vonul be hivatása gyakorlására, majd a szolgálati idő leteltével oda tér vissza. A szolgálati ideje alatt elvárt tőle a társadalom elismerésének elnyerése – amely az egyik legnemesebb kihívás a hivatását gyakorló katona számára –, valamint a katonák presztízsének megteremtése és ápolása, mert ezek révén tudja leginkább szolgálni a katonák mindenkori, társadalmi megbecsülését. Azon túl, elvárt tőle a társadalmi példamutatás, amellyel jelentős mértékben hozzá tud járulni a fiatal nemzedék katonapálya iránti érdeklődésének felkeltéséhez. Ezeknek a kiemelkedően fontos kihívásoknak való megfelelés adja a hivatás gyakorlásának egyik legnagyobb elismerését és örömét, mert a folyamatosan változó társadalmi elvárásokhoz történő alkalmazkodás, valamint a korábbiakban már említett kettősséggel bíró társadalmi megítélés folyamatos felkészülést igényel, amely állandó bizonyítást és társadalmi alkalmazkodást, szélsőséges esetben a meglévő előítéletek leküzdését jelenti.

b) Szigorú hierarchia a mindennapokban

A polgári életben sokan vallják, hogy azt a kötöttséget, ami a honvédségnél van – a szigorú alá és fölrendeltségi viszonyra gondolnak –, semmi pénzért nem vállalnák. Aki viszont a katonai hivatást életpályaként választja, ezt a fajta kihívást nem tekinti próbatételnek. Számára sokkal inkább az emberi kapcsolatok milyensége meghatározó. Meggyőződésem, hogy egy erős hierarchikus rendszerben sem az előjárótól, a főnöktől való félelem, a rettegés kell, hogy uralja a munkahelyi kapcsolatokat.

¹⁰ Benkő 2025, 282.

Számtalan példa bizonyítja, hogy nem autokratikus (autoriter) vezetőként lehet tekintélyt kivívni, vagy erőt mutatni, hanem sokkal inkább a megbecsülés, az odafigyelés, a törődés és az egymás iránti tisztelet alapján. Ennek a megoldókulcsa elsősorban a parancsnok, a vezető kezében van, és szerintem öt vezetési elv együttes alkalmazásában rejlik. Nevezetesen, a vezető legyen: szigorú, követelménytámasztó, következetes, példamutató és emberséges. Amennyiben a szervezet így működik, az említett hierarchia nem is jelent olyan nagy kihívást, mint ahogy azt sokan gondolják. Igaz, ennek kialakítása kemény, kitartó munka eredménye lehet, de annak megvalósulása mindenki számára örömet okoz.

c) Fizikai és pszichés terhelés, egészségügyi, fizikai alkalmassági megfelelés

Napjainkban komoly kihívást jelent a katonai pályára jelentkező fiatalok fizikai alkalmassági követelményeknek való megfelelése, majd annak, a katonai szolgálat ideje alatti folyamatos szinten tartása. Ugyanakkor, a katonákkal szemben a fizikai alkalmasság alapvető követelmény, amelyről évente, felmérés keretében számot kell adnia, és amelynek eredménye befolyásolhatja előmenetelüket, sőt adott esetben még a pályán maradásukat is. Mindez komoly fizikai és pszichés kihívás, de nem teljesíthetetlen feladat.

Ugyancsak szigorú elvárás, hogy a katona a hivatásos szolgálata időszakában mindvégig mentálisan, egészségileg is alkalmas legyen feladata ellátására. Ez az emberpróbáló hivatás viszont sokszor felgyorsítja az emberi test természetes elhasználódásának folyamatát, és a legnagyobb odafigyelés mellett is bekövetkezhet olyan mértékű egészségromlás, amely a speciális igénybevételnek és terhelésnek kitett személyek esetén a szolgálatellátás végét jelentheti. Ez olyan kihívás elé állíthatja a katonát, amely komoly törést, csalódást, sőt kudarcot jelenthet számára, hiszen adott esetben, az életcélként választott hivatást kénytelen idő előtt befejezni.

d) Az alapvető emberi jogok korlátozásának tudomásulvétele

A honvédek jogállásáról szóló törvényt felváltó kormányrendelet¹¹ 5.§-ban, egyértelműen és részletesen megfogalmazza a katonákkal szembeni alapvető emberi jogok korlátozását, többek között, hogy a kiadott parancsot nem bírálhatja, arról véleményt nem mondhat, a katonai rendet és fegyelmet sértő nyilatkozatot nem tehet, a sajtónyilvánosság igénybevételével hivatalos eljárásban magánvéleményt nem fogalmazhat meg. Ez utóbbi mondatrészt nem úgy kell értelmezni, hogy az adott személynek nem lehet önálló véleménye dolgokról, nem lehetnek gondolatai, javaslatai, amely szerinte jobbá, hatékonyabbá, eredményesebbé teheti az elvégzendő feladatokat. Ezek kinyilvánításának azonban megvan a maguk helye, ideje, módja és eljárásrendje. Egy jó vezető és egy jól működő szervezet mindezt hatékonyan tudja alkalmazni, amely elégedettséget jelenthet elrendelőnek és végrehajtónak egyaránt. A korlátozó mondat többi része viszont egyértelmű, vita tárgyát nem képezheti, ugyanis a honvédségnél meglévő úgynevezett hierarchia, az alá fölérendeltségi viszony, a hatáskör, jogkör és felelősség, a szervezeti érdek érvényesítése és a lojalitás,

11 137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet a honvédek jogállásáról
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2400137.kor> (Letöltés ideje: 2026. 03. 14.)

megköveteli azok maradéktalan betartását. A kormányrendeletben felsorolt emberi jogok korlátozása bár időnként komoly kihívást jelenthet a katonának, de aki ezt a hivatást választja, számára ezek kezelhető dolgok.

e) Pártpolitikai semlegesség

Szigorú elvárás a politikai véleménynyilvánítás gyakorlásának korlátozása, amelyről vannak, akik úgy vélekednek, hogy ez helytelen elvárás, hiszen demokráciában ez minden állampolgárnak joga. Az előzőekben idézett kormányrendelet 5.§ (1) mégis határozottan fogalmaz: „Az állomány tagja nem lehet pártnak tagja, és politikai tevékenységet nem folytathat. A tényleges szolgálatot teljesítő önkéntes tartalékos párttagságát szüneteltetni köteles, pártrendezvényeken nem vehet részt.” Egy többpártrendszerű állami struktúrában ez így helyes, ennek így kell lennie, mert a katonai, bajtársi és szervezeti kohéziót nem szabad pártpolitikai érdekek mentén megbontani. Sokszor láthatjuk, hogy a pártpolitikai viták és pártpolitikai hovatartozások még családon belül is képesek ellentéteket szülni és komoly szembenállásokat kialakítani. Ez a honvédségen belül megengedhetetlen. Persze minél magasabb beosztásban teljesít szolgálatot egy katona, annál inkább közel kerül a „politikai hatalomhoz”, de ez még nem jelenti azt, hogy pártpolitikai munkát kell ellátnia. Ellenkezőleg, a politikai hatalom közelségét arra kell felhasználnia, hogy egyrészt a politikai vezetés által kitűzött célokat fordítsa le a katonák nyelvezetére, biztosítsa az elvégzendő feladatok törvényes végrehajtását és feltételrendszerét, másrészt, hogy a politikai vezetőket győzze meg a honvédség, azon belül a katonák érdekeinek szolgálatáról, azokért mindenkor álljon ki és harcoljon érte. Ez komoly kihívást jelent, ráadásul sikeres megvalósításához szükség van a politikai vezetők sokirányú felkészültségére és intelligenciájára is. A katona részéről az a helyes és elvárt magatartás, hogy bármely párt iránti szimpátiáját a szavazófülkében nyilvánítsa ki, és minden más esetben úgy gondolkodjon, hogy ő a honvédség kötelékébe tartozik, annak elkötelezett tagja, ahhoz lojális, és esküjéhez híven nem pártpolitikai célokat, hanem az ország érdekeit szolgálja.

f) A család és a hivatás harmóniája

Mondhatjuk, hogy a katonai hivatás bár az egyik legszebb, legmagasztosabb, elismerésre méltó hivatás, de a család számára komoly kihívás. A hazai és nemzetközi szolgálati elfoglaltság, sokszor annak kiszámíthatatlansága, a váratlan helyzetek sokasága, a családtól való gyakori távollét, a megkötések, a jogszabályok által korlátozott emberi jogok, és nem utolsósorban a veszélyek miatti aggodás, kihatnak a katonacsaládok életére is. Igazi kihívás katonának és családjának egyaránt. Szép és magasztos küldetés, melyben a siker elérése, a szolgálat öröme, valódi csapatmunka, a férj, a feleség, a gyerekek, a családtagok közös erőfeszítésének és áldozatvállalásának eredménye.

g) Folyamatos megfelelési kényszer

Ahhoz, hogy a katona minden évben teljesíteni tudja a „szolgálatra alkalmas” minősítés elérését, hivatása egyik legösszetettebb, komplex kihívásával kell szembenéznie. Ez nem más, mint a folyamatosan változó biztonsági környezet által kiváltott

szakmai és munkahelyi elvárásokon túl, a hivatással szemben támasztott fizikai, pszichikai, egészségügyi, mentális és morális, valamint a társadalmi és a családi elvárásoknak, illetve az írott, íratlan és elvárt szabályoknak való megfelelés folyamatos bizonyítási kényszere. Ennek súlyát csak növeli az az elvárás, hogy a katona, a feladatok végrehajtására kapott parancsot önfeláldozásig terjedő bátorsággal köteles végrehajtani, vagyis az emberi lét legdrágább kincsét, a saját életét¹² ajánlja a nemzet szolgálatába. De szigorú megfelelési kényszer elé állítja a hivatásos katonát az olyan magasztos kihívásoknak való megfelelés is, mint a haza védelme, a közösség szolgálata, amely a katonai hivatás egyik legmagasabb érdekű célja. Továbbá az az érzés, hogy a szolgálati érdek túlmutat az egyéni érdekeken, vagy a különleges összetartozás, a csapatszellem, a kölcsönös függés és az abból származó bizalom kérdése, illetve a becsület, a bátorság és a hűség, mint alapvető értékeknek való megfelelés. Végezetül az a leírhatatlan mértékű bizonyítási kényszer, annak tudata, hogy „legyen bármi, nekem ez az életcélom, ez a hivatásom és bármikor, bármilyen körülmények között, igenis, alkalmas vagyok a haza fegyveres szolgálatára”.

h) Élet a hivatásos katonai szolgálat után

A katonai életpályamodell optimális esetben sem biztosítja mindenkinek az öregségi nyugdíjkorhatárig terjedő szolgálatot. Ez elsősorban a szigorú hierarchiának¹³ és az egészséges korfára épülő szervezeti struktúrának tudható be. Ezért számolni kell azzal, hogy a korábban már bemutatott életpályamodell szenior szakaszától kezdődően,¹⁴ többen is kénytelenek elhagyni a katonai pályát. Ezért a róluk való gondoskodásnak fontos eleme kell, hogy legyen a hivatásos katonák civil életbe történő visszatérésének segítése. Ez az érintett személy és a honvédelmi tárca közös feladata és felelőssége, de mindenekelőtt a katona és a társadalom érdeke. Ezen gondolatok tükrében megerősítem, hogy a társadalomból érkező személyt, mint leendő katonát és a társadalomba visszatérő polgári személyt, mint a honvédelem szakterület kiváló ismerőjét, az ország ellenállóképesség építésének egyik letéteményesét kell a haderőfejlesztés középpontjába állítani.

A margón innen és a margón túl

Tekintettel a születésnapját ünneplő Szenes Zoltán pályafutására, írásom csak akkor lesz teljes és méltó az ünnepelthez, ha befejezésként arról is szólok, hogy a tábornok úr a legmagasabb katonai beosztás eléréséig mindazon kihívásokkal, megpróbáltatásokkal, a szolgálat szépségeivel és örömeivel szembesült, amiről az előzőekben írtam. Ötvenhárom éves korában fejezte be az aktív katonai pályafutását, de a mai napig szolgálja a hazáját. Professzor emeritus, a biztonság- és védelempolitika mesteri ismerője, több egyetem hallgatóinak, doktoranduszainak lelkiismeretes tanára, aki

12 A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény / 2. számú melléklet: A katonai eskü (1) <https://njt.hu/jogszabaly/2021-140-00-00> (Letöltés ideje: 2026. 03. 27.) Magyar Közlöny, 2021. évi 235. szám, 11303.

13 A kiváló katonák közül sem lehet mindenki alezredes, ezredes vagy tábornok.

14 Öregségi nyugdíj előtt 15–20 évvel (jelenleg 45–50 éves korban).

a katonai pályafutáson túl bebizonyította, hogy az eskü szellemében élve, továbbra is a társadalom elismert és hasznos tagja. Mindehhez gratulálok, köszönet a lelkiismeretes szolgálatért! Boldog születésnapot és hosszú, aktív tudományos éveket kívánok!

FELHASZNÁLT IRODALOM

- A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény 2. számú melléklet: A katonai eskü (1).
- A Kormány 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozata Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról; 1. számú melléklet 134. pont. *Magyar Közlöny* 2020. évi 81. szám 137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet a honvédek jogállásáról.
- A magyar nyelv értelmező szótára. I–VII kötet. Budapest: Akadémiai kiadó, első kiadás 1959–1962.
<https://mek.oszk.hu/adatbazis/magyar-nyelv-ertelmezo-szotara/kereses.php?kereses=hivat%C3%A1s>
- Benkő Tibor 2023. A sikeres haderőfejlesztés záloga. 1., 2., 3. *Honvédségi Szemle*, 2023. 1.; 2.; 3. szám HSZ2023-1__1__3-15_benko.pdf (mtak.hu).
- Benkő Tibor 2023b. A Magyar Honvédség a haderőfejlesztés útján (2018–2022)
In: Holló József Ferenc – Isaszegi János – Négyesi Lajos (Szerk./Ed.):
A Magyar Honvédség 175 éve – 175 Years of the Hungarian Defence Forces. 347– 391.
Budapest: Zrínyi Kiadó.
- Benkő Tibor 2025. Haderőfejlesztés a béke szolgálatában.
In: Gyarmati István – Szakály Sándor (Szerk./Ed.): *A Magyar Honvédség útja Pákozdtól a NATO-ig. – From Pákozdt to NATO the Hungarian Defence Forces*. Budapest: Zrínyi Kiadó.
- Boda Mihály 2018. A hivatás és a katonai hivatás története és elemei. *Hadtudomány*, 28 (3–4): 135–155.
- Jobbágy Zoltán é. n. Biztonságpolitika, haderőreformok. A humán erőforrás-gazdálkodás katonai életpályával összefüggő kérdései. <https://real.mtak.hu/21951/1/6>.
- Közzszo galati Online Lexikon. Közigazgatási kommunikáció és politikai média és etika;
<https://lexikon.uni-nke.hu>
- Krizbai János ny. ezredes 2016. A katonai hivatás vagy foglalkozás dilemmái az önkéntes haderőben, *Honvédségi Szemle*, 144 (6): 88–102.
- Oláh Attila 2021. *Érzelmek, megküzdés és optimális élmény. Belső világunk megismerésének módszerei*. Budapest: Akadémiai Kiadó.